

individualitet i denne type tekster, men han regner alligevel med, at individualiteten er tilstrækkelig fremtrædende til, at det er meningsfuldt at sondre mellem de to i analysen. Da Bagge på forhånd også kan tage det for givet, at Norge på det tidspunkt, da Hákonar saga Hákonarsonar blev skrevet, var et mere centraliseret og hierarkisk opbygget samfund, end det var, da Sverris saga blev skrevet, har han derved i praksis bundet sig til et ganske stift analyseskema. Ikke underligt kommer bogen til at bekræfte forventningen om at finde Sverris saga mere præget af individualisme end Hákonar saga, der snarere er præget af de velkendte, europæiske rex justus-forestillinger. Herved har Bagge snarere illustreret sin opfattelse end dokumenteret den. Dette ændrer dog ikke ved, at Bagge giver en meget kompetent gennemgang af de to sagaer med mange fine detaljer og overbevisende tolkninger. Til glæde for den læge læser giver han sig tid til at referere sagaerne relativt fyldigt, og argumentationen er i vidt omfang inddraget i referatet. Det bliver herved en letlæst og spændende bog.

Anders Leegaard Knudsen

Registrum Ecclesie Aboensis eller Åbo Domkyrkas Svartbok. The Black Book of the Cathedral. Facsimile version of the 1890 edition with a new introduction and translations of the original preface and the register of documents with brief introductions. Kansallisarkisto – Riksarkivet 1996. 88 + 8 + XXXIII + 668 s., 2 ill.

Åbo domkirkes middelalderlige brevbog, den såkaldte Svartbok, er en af de vigtigste kilder til Finlands middelalderhistorie. Det må derfor hilses velkomment, at Reinhold Hausens udgave fra 1890 nu foreligger i et fotografisk genoptryk. Udgaven rummer 727 numre fra tidsrummet 1229-1515. Heri er dog indregnet diplomer, som ikke findes i Svartboken, men som udgiveren optog fra en i Skoklostersamlingen liggende brevbog med nær forbindelse til denne. Som angivet i genoptrykkets lange undertitel, er Hausens svenske forord og register over diplomerne oversat til engelsk, ligesom rigsarkivarens forord til genoptrykket og den kendte finske historiker Kauko Pirinens analyse af brevbogens karakter og indhold er på dette sprog. Da en god del af diplomerne er på svensk, får dog kun den svenskkyndige fuldt udbytte af udgaven. Det er dog absolut et plus, at Kauko Pirinen giver en redegørelse for forskernes, heriblandt hans egne, resultater vedrørende brevbogen. Læseren får bl.a. den ikke uvæsentlige oplysning, at den senere forskning i flere tilfælde har ændret den af udgiveren foreslåede datering. Denne omdatering er delvis allerede slået igennem i det også af Hausen udgivne Finlands Medeltidsurkunder I-VIII (Helsingfors 1910-35), hvori diplomerne fra Svartboken er optaget, omend kun i registform. Senere omdateringer findes i spredte bidrag fra flere navngivne historikere. Ved hjælp af litteraturlisten kan brugeren af genoptrykket formentlig finde de fleste af de bidrag, der bringer omdateringerne. For den internationale offentlighed, genoptrykket iflg. forordet henvender sig til, havde det været rart med en liste over omdateringerne. En sådan liste er iflg. Pirinen under udarbejdelse, men det fremgår ikke, om den skal udsendes som supplement til nærværende udgave

eller på anden vis. Det fremgår endvidere af Pirinens bidrag, at Hausens udgave har været kritiseret for sine udgiverprincipper og for sit register, der skulle rumme mange ortografiske fejl i de finske stednavne. Afvisningen af denne kritik er måske lige lovlig kortfattet, men sikkert velbegrundet.

Anders Leegaard Knudsen

Studien zur Geschichte des Ostseeraumes. Vol. I. Ed. THOMAS RIIS. (Dansk Komité for Byhistorie, Byhistoriske Skrifter VII = Odense University Studies in History and Social Sciences vol. 186) Odense University Press 1995. 148 s.

Nærværende bind er det første af en serie på tre bind med forstudier til en planlagt trebinds fremstilling af Østersøområdet historie – i braudelsk forstand – med hovedvægten på tidsrummet 1240-1720. Østersøområdet er her defineret som afgrænset af den norsk-svenske grænse, Nordsøen indtil Bremen, floden Weser indtil Thüringerwald, Erzgebirge, Sudeterne og Karpaterne indtil Lwów (Lemberg), herfra over Minsk til Smolensk, derfra mod nordnordøst til Onegassøen og Hvidehavet. Redaktionen består af prof. Maria Bogucka fra universitetet i Warszawa og prof. Thomas Riis fra universitetet i Kiel. Siden 1991 har projektet afholdt flere symposier ved Odense Universitet, og det er bidragene fra det første symposium (om Erik af Pommern og byerne), der publiceres i dette bind. Ralf-Gunnar Werlich skriver om Erik af Pommerns politik overfor de danske købstæder, på basis af sin disputats fra 1989 om den kongelige politik overfor købstæderne fra Valdemar Atterdag til Erik af Pommern, medens Erich Hoffmann behandler forholdet mellem kongen og de sønderjyske købstæder. For Sveriges vedkommende behandler Erik Lönnroth forholdet mellem økonomi og købstadspolitik. Tore Nyberg gennemgår aspekter ved birgitünerbyerne Vadstena og Maribo på Erik af Pommerns tid. Jens E. Olesen skriver om Kalmarunionens regeringssystem, medens Thomas Riis behandler traktaten mellem de to unioner Polen-Lithauen og Kalmarunionen fra 1419. I bogens længste bidrag opsummerer Flemming Sørensen sit ellers upublicerede speciale fra 1975 om Axelsønnernes økonomi og handel i perioden 1420-1487. Konklusionen leveres af Thomas Riis.

Bogen rummer fine bidrag til Østersøområdets lande og byers historie og har også interesse for den, hvis problemstilling ikke er Østersøområdets historie i braudelsk forstand. Uden at forklejne de øvrige bidrag, forekommer det særlig nyttigt, at Werlichs og Sørensens ellers vanskeligt tilgængelige forskning hermed præsenteres for en bredere læserkreds.

Anders Leegaard Knudsen